

Ιερά Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Βαλτεσινίκου Γορτυνίας

Ποια η θέση του Ιερού στη ζωή του σύγχρονου ανθρώπου; Πώς ένας αρχιτέκτονας προσεγγίζει τον Ιερό χώρο σήμερα;

Φοιτήτρια : [Δήμητρα Θεογάρη](#)

Υπεύθυνος Καθηγητής: Γιώργος Χαϊδόπουλος

Σύμβουλοι: Παναγιώτης Βασιλάτος, Γεωργία Μαρίνου, Μίλτος Τζιτζιάς

Σύμβουλος Θεωρητικής Έρευνας: Π. Τουρνικιώτης

Σύμβουλος Γεωπόνος: Σταμάτης Τσερμούλας

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

Ημερομηνία Παρουσίασης: 09/07/2010

Ποια η θέση του Ιερού στη ζωή του σύγχρονου ανθρώπου; Πώς ένας αρχιτέκτονας προσεγγίζει τον Ιερό χώρο σήμερα; Αυτές οι σκέψεις με έσπρωξαν στο σχεδιασμό μίας σύγχρονης Μονής στην Αρκαδία, σε έναν ήδη υπάρχοντα Ιερό χώρο πλούσιο από την ιστορία του τόπου, φτωχό, όμως, από υποδομή. Ένας μοναχός, μία γιορτή αλωνισμού και ένα χωριό πλέκουν την ιστορία της Χαράδρας του Άγιου Νικόλα.

Αυτή η διπλωματική έχει σα στόχο το σχεδιασμό μίας Μονής δομημένης πάνω σε υπάρχουσες ανάγκες, με όλους τους κανόνες που ορίζει η Βυζαντινή Παράδοση του Κοινοβιακού Μοναχισμού (όπως μας το μετέφερε ο Κ. Παπαϊωάννου), με απόλυτο σεβασμό στο τοπίο, αλλά ταυτόχρονα να ανταποκρίνεται σε ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας. Μετά από μεγάλη θρησκευολογική μελέτη εντοπίστηκαν δομές χώρου που ορίζουν τη θρησκευτικότητα, γυμνές από τις μορφές που έχουμε συνηθίσει να τους δίνουμε.

Πριν ξεκινήσει κανείς να σχεδιάζει ένα χώρο, πρέπει πρώτα να ορίσει τη λειτουργία του. Έτσι, λοιπόν, ξεκίνησα μία έρευνα με ερώτημα «*Τι είναι ο Ιερός Τόπος;*» με οδηγό τον Mircea Eliade και εντόπισα τα στοιχεία που τον απαρτίζουν.

Ο Ιερός τόπος, λοιπόν, είναι πάντα στο κέντρο του κόσμου, έχει τη δυνατότητα να μεταφέρει τον πιστό από τον ιστορικό χρόνο στον αιώνιο και χρησιμοποιεί μία σειρά από σύμβολα για να επικοινωνήσει την Αλήθεια.

Η τάση προς τον ασκητισμό αποτελεί ένα φαινόμενο πανάρχαιο που αναπτύχθηκε κατά τους βυζαντινούς χρόνους λόγω του Ρωμαϊκού κλίματος και έχει χαρακτήρα μυστικιστικό-βιωματικό. Ο μοναχός, όντας ακτήμονας, υπάκουος και εγκρατής, επιδιώκει να ξεπεράσει το στάδιο της απάθειας για την κοσμική ζωή, και να καταφέρει την κάθαρση και το φωτισμό, που θα του φέρουν τη Θεώση, δηλαδή, την άρρητη επικοινωνία με το Θεό.

Συγκεκριμένα η Αρκαδία, λόγω της μακράς ιστορίας της και της διαπλοκής της σε μύθους, αποτελεί κατεξοχήν Ιερό Τόπο του ελλαδικού Χώρου. Η γεωγραφική της θέση και η μορφολογία του εδάφους την κατέστησαν μία από τις πιο συντηρητικές περιοχές της Ελλάδος. Η δε Γορτυνία, επαρχία της Αρκαδίας, ονομάζεται ως το Άγιον Όρος της Πελοποννήσου, επειδή διαθέτει μία ομάδα πολύ σημαντικών μοναχικών κέντρων. Η Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου του Βαλτεσίνικου Γορτυνίας αποτελεί ένα από τα μοναστήρια αυτής της ομάδας που λειτουργούσε έως το 1833, και πυρπολήθηκε από τον Ιμπραήμ. Έκτοτε, μοναχοί και μοναχές, σε διαφορετικές περιόδους, βρίσκουν καταφύγιο σε προσωρινά καταλύματα εντός και εκτός του περιβόλου της μονής. Σήμερα, ο οικονόμος Δανιήλ Ρέππας και ο Ιερομόναχος Ανδρόνικος στεγάζονται σε ένα κτήριο υπό κατάρρευση. Το καθολικό της μονής, παρά τη μικρή του διάσταση 11 x 7,5 μ., περιέχει τοιχογραφίες μεγάλης αξίας.

Μετά από έρευνα στη λαογραφία της περιοχής και συζητήσεις με τον οικονόμο της Μονής κατέληξα στο ακόλουθο κτηριολογικό πρόγραμμα: ζητούνται χώροι για κελιά για 10 άτομα, τράπεζα, αρχονταρίκι, πορταρίκι, ξενώνες, βιβλιοθήκη, ηγουμενείο, χώρο έκθεσης, πωλητήριο, παρεκκλήσια, χώρος για υπαίθρια προσευχή, καμπαναριό και εργασιακούς χώρους ποικίλων δραστηριοτήτων.

Έχοντας ως βασικό άξονα σκέψης την ανάδειξη του τοπίου όλες οι συνθετικές αποφάσεις έλαβαν υπ' όψιν τους τις αναλογίες του καθολικού και τα 9 ψηλά κυπαρίσσια της εισόδου. Κανένα κτήριο δεν θα έπρεπε να ανταγωνίζεται σε αναλογίες το καθολικό που αποτελεί και το κέντρο του μοναστηριού και κανένα κτήριο δεν θα κρύψει τη θέα των κυπαρισσιών. Η υπάρχουσα μάντρα θα διατηρηθεί και θα ισχυροποιηθεί στα πλαίσια της οικονομίας της κατασκευής.

Η μονή έχει τριών ειδών χρήστες τον Μοναχό, τον Προσκυνητή και τον απλό Επισκέπτη, και τριών ειδών λειτουργίες: την Καθημερινή, την Κυριακάτικη και την Πανηγυρική.

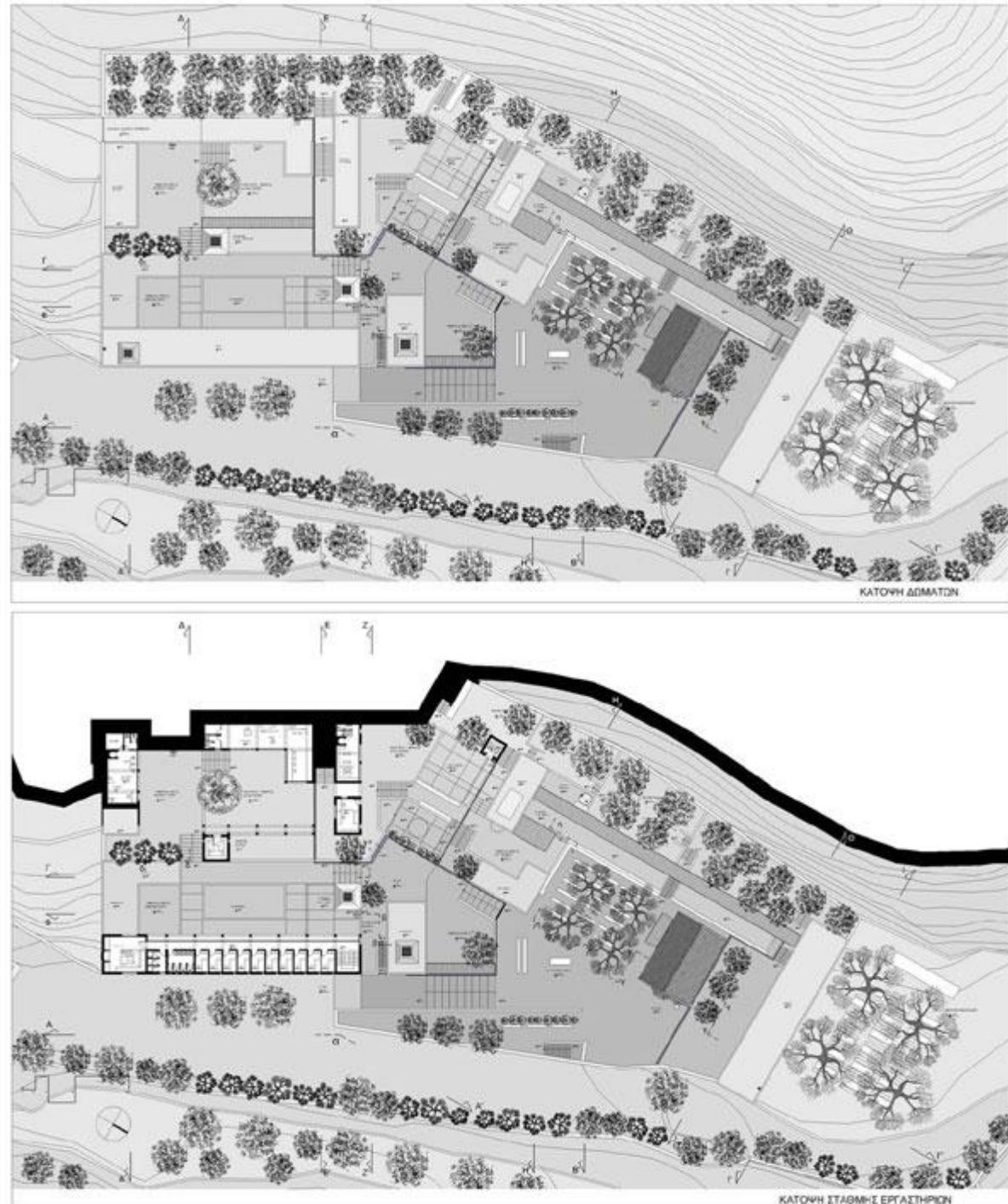

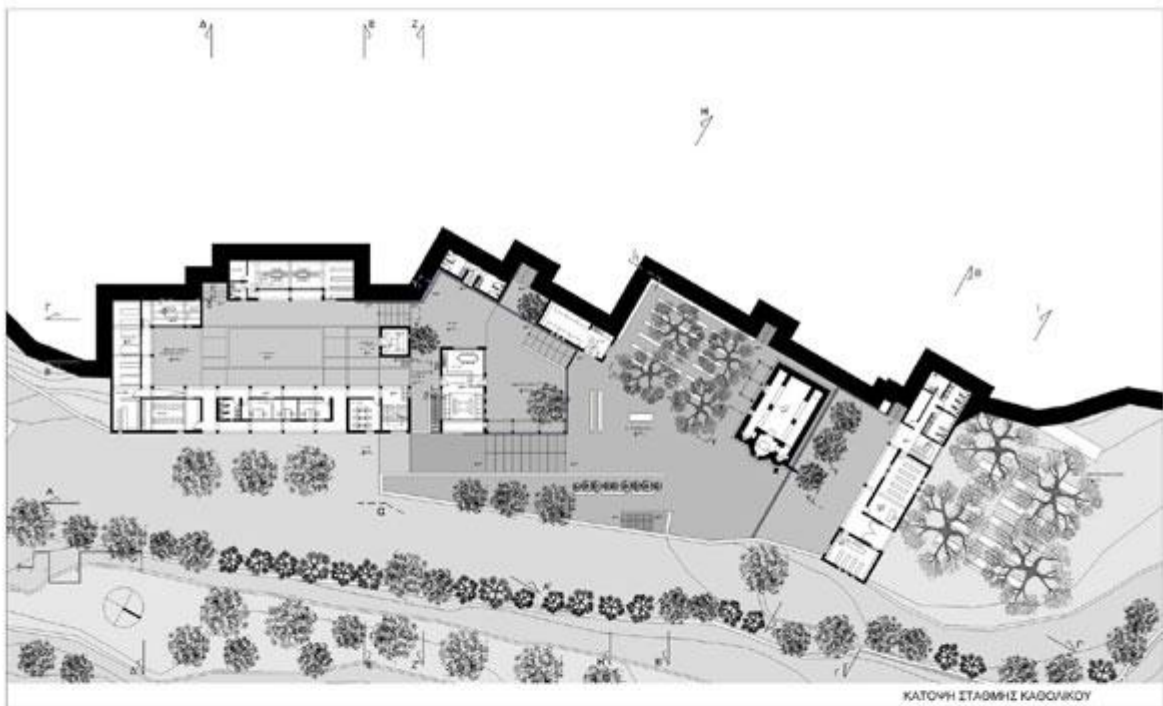
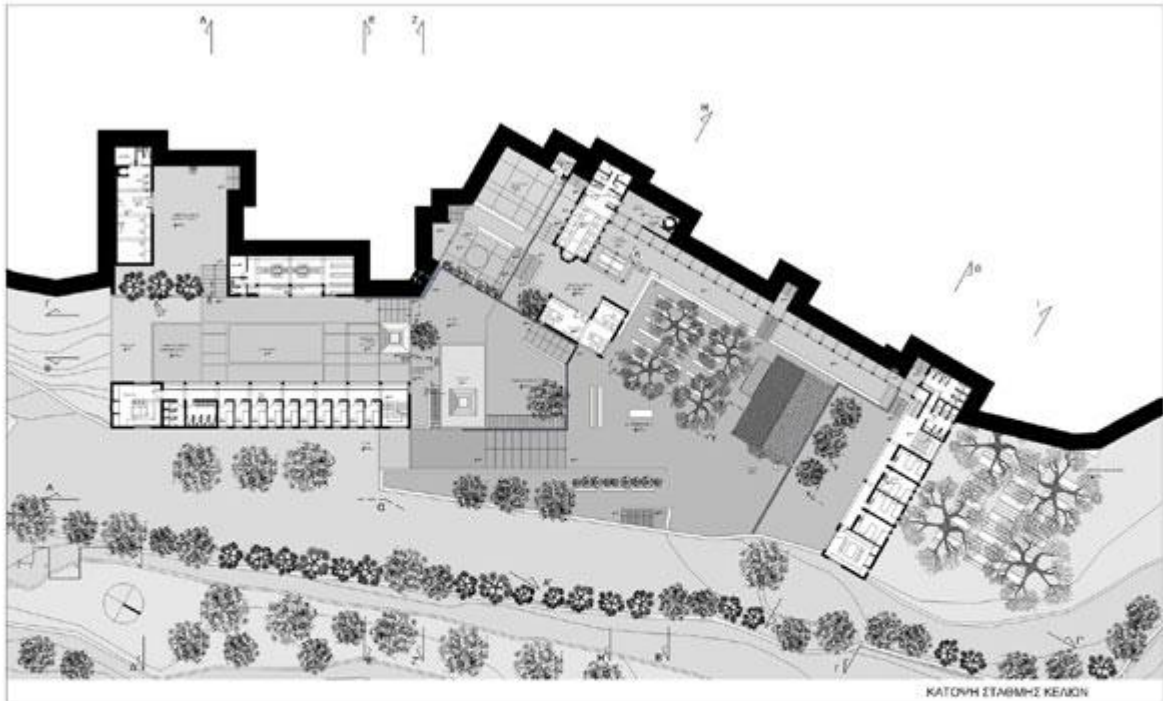
Κατανοώντας ότι η μονή απευθύνεται σε διαφορετικούς χρήστες, οι οποίοι έχουν διαφορετικές ανάγκες χώρου κρίθηκε αναγκαίος ο καθορισμός ιδιωτικού και δημοσίου μέρους τη μονής. Με αυτή τη λογική οργανώθηκαν μία σειρά διαφορετικά επίπεδα υπαίθριων χώρων με καθορισμένες χρήσεις όπως: υπαίθρια πανηγυρική λειτουργία, υπαίθριο μαγείρεμα, εργαστήρια, καλλιέργειες, λαχανόκηπους. Η εργασία και η καλλιέργεια της γης αποτελούν βασικά στοιχεία της μοναστικής ζωής γιατί η επανάληψη τους επιτρέπει στο μοναχό να βαθιάίνει τη σχέση του με την προσευχή. Η οργάνωση των κινήσεων διαμήκους και εγκαρσίου επιτρέπει την κλιμάκωση των όγκων των κτισμάτων σε αναλογίες παραδοσιακού οικισμού, ενώ ταυτόχρονα ορίζει το καδράρισμα του βλέμματος. Ταυτόχρονα, η διάσπαση των χρήσεων σε μικρότερους όγκους συμβάλει στην αυτάρκεια της μονής, υποδεικνύοντας τις φάσεις υλοποίησης του έργου.

Όλες οι φυτεύσεις έχουν γίνει με κριτήρια συντήρησης των καλλιεργειών, αλλά αλλαγών χρωματισμού των φυλλωμάτων κατά τη διάρκεια του χρόνου. Τα φυτά έχουν τοποθετηθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να μην μεταφέρονται ασθένειες σε συγγενή φυτά, τα πιο ευαίσθητα να προστατεύονται από το κρύο και να υπάρχει ιεράρχηση των αυλακιών κατά τους μήνες με διαφορετικές ανάγκες για άρδευση.

Τέλος, μεταφέρθηκε ο άξονας εισόδου στον προαύλιο χώρο του ναού για να δραματοποιηθεί το αίσθημα της προβολής του ναού κατά την είσοδο, ενώ οι υπόλοιπες κινήσεις οργανώνονται ανάλογα με τη σημασία τους: η πομπή προς την τράπεζα, η πομπή προς τα κελιά, η πομπή προς τον εξωτερικό χώρο που οδηγεί το κοιμητήριο. Η πρόταση τριών συνολικά εισόδων λύνει όλα τα θέματα τροφοδοσιών για το μοναστήρι, ενώ προτείνεται ότι εξωτερικά του περιβάλλοντος δεν επιτρέπεται το παρκάρισμα για το κοινό - μιας και η μονή απέχει απόσταση πεζού ενός τετάρτου από το Βαλτεσινίκο.

Κατ' αυτόν τον τρόπο επιδίωξα να διαχειριστώ τη γη με την κλιμάκωση των επιπέδων, τον άνεμο με τη στρατηγική τοποθέτηση δέντρων και το νερό με την καθοδήγηση του μέσα από αυλάκια σε όλη την έκταση της μονής.

ΦΥΤΕΥΣΗ

